

Freek Klijn en de buitenbijbelse boeken

”We praten wel over een Jezus uit het jaar nul”

Tekst:
Margot C. Berends

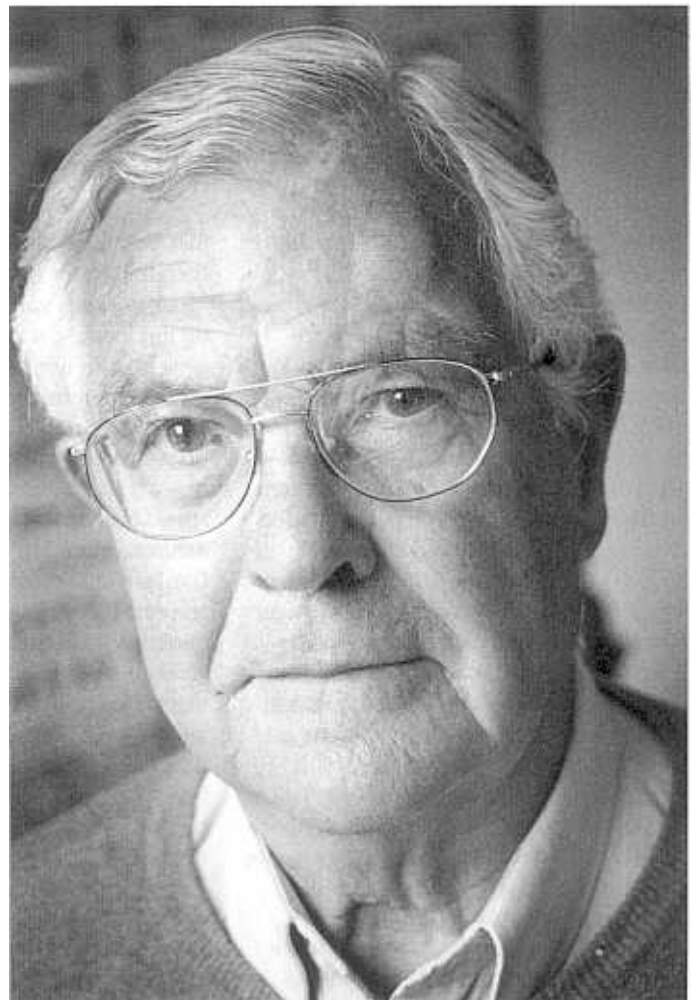
”Kijk eens over de heg van het Nieuwe Testament” is het motto van nieuwtestamenticus Freek Klijn. Hij is bijzonder geboeid door de verhalen over Jezus en zijn apostelen die niet in de Bijbel staan, de zogenoemde apocriefe boeken. ”Ze zijn niet beter of slechter dan het Nieuwe Testament zelf.”

Rond het jaar 400 heeft de kerk op verschillende synodes de vraag besproken welke van de diverse in omloop zijnde verhalen over Jezus het Nieuwe Testament moesten vormen. Ten slotte kwam men tot een officiële lijst, de *canon*, maar een aantal verhalen die deze lijst niet haalden is niettemin toch bewaard gebleven. Freek Klijn (78), emeritus hoogleraar in de oudchristelijke letterkunde en de uitlegging van het Nieuwe Testament aan de Rijksuniversiteit Groningen, heeft verschillende van deze apocriefe teksten opnieuw vertaald en van commentaar voorzien.

Hoe is die canon destijds ontstaan? Klijn: ”In de decennia na Jezus’ optreden ontstonden langzamerhand verschillende ideeën over hoe Jezus was en waar hij voor stond. Die zijn op schrift gesteld in één wijdverspreid gebied, van Jeruzalem tot Rome. Een aantal van die ideeën en geschriften is men op den duur gaan beschouwen als de aangewezen verhalen die je moet kennen als je iets over Jezus wilt weten. Vooral in discussies had men de neiging een paar gedachten te ontwikkelen en zich daarop telkens te beroepen. Dit gebeurde in een grote en steeds invloedrijkere groep van Griekssprekende christenen. Toen de kerk de canon vaststelde, heeft ze niets anders gedaan dan bestaande gezaghebbende geschriften gesanctioneerd.”

Overleveringen

De kerk stelde zich tijdens die synodes dus op als trendvolger. Maar waar kwam die trend vandaan en hoe was die groep christenen zo groot geworden? Klijn schetst hoe vooral Paulus een grote invloed kreeg in de eerste eeuwen na Christus. Hij was een jood, sprak zowel Hebreeuws als Grieks en bereisde een groot gebied. Eén ding had hij tegen: hij was geen ooggetuige geweest van het optreden van Jezus. Hij beseftte dat goed. Daarom baseerde hij zich sterk op de overleveringen van de leerlingen van Jezus. Die overleveringen, namelijk de vier nu bekendste evangeliën, wonnen daardoor op hun beurt aan belangrijkheid. De geschriften van Paulus en die evangeliën wer-

▲ Freek Klijn: ”Wat men toen vond, dat is toch abacadabra voor ons nu?” | foto Elmer Spaargaren